

Bokanmeldelse:

Baronen og gutteboka

Sent på 1970-tallet, før NVK holdt markeder på Ekeberg og til og med før de holdt det på Vinterbro, holdt de det på Frysja utenfor der klubben i dag har sine lokaler. Der på Frysja-markedet hadde jeg gleden av å møte Baronen, og ta en lengre prat med ham.

Tor Ivar Volla

Baronen var en personlighet, høy og hengslete og med langt, lyst hår. Han solgte gamle lommeur litt i stil med Hamsuns Papst, så vidt jeg husker. I tillegg snakket han en passe eksotisk svorsk. Antakelig fordi han var hardnakket overbevist om at Ernst Rolf var hans morbror. En pen slump penger hadde han visstnok arvet fra den siden, men barontittelen hadde han ordnet selv ved å kjøpe et mål av et ekspropriert gammelt baroni i Italia. Tittelen fulgte med hvert eneste solgte mål, antakelig som et ekstra salgargument. Det må ha vært inflasjon av italienske baroner på den tiden, om ikke så mange av dem egentlig var norske eller svenske som Baronen. Men det som virkelig interesserte meg ved Baronen, var at han hadde så mye å fortelle om et uoppløst bildrap som hadde skjedd i Oslo i 1934, det for meg ukjente Rustadmordet. Baronen kjente derimot godt til det. Han hadde faktisk brukt store deler av sitt voksne liv på å løse det. Men nøyaktig hvem som var skurken ville ikke Baronen ut med, den luringen.

Forventningene var derfor store da Schibsted i august utga boka Edderkoppen som nettopp

om-handlet Rustadmordet og skulle gi en mulig løsning på det. Spesielt fordi forfatterne Bernt Roughthvedt og Terje Emberland begge er historikere med 1930-tallet som spesialfelt, og sammen har den glimrende biografien Det ariske idol om Per Imerslund på CV'en. Kunnskapene om 1930-tallet kommer også tydelig frem i Edderkoppen, særlig om livet i de mer suspekte Oslo-områder og klimaet i datidens norske presse. Viktig er at alle kjente detaljer rundt selve Rustadmordet gjengis så korrekt det er mulig, selv om dette er implementert i de fiksjoner som hører en krimroman til.

Etter en litt for sjablongpreget og haltende innledning, suges leseren gradvis mer inn i spenningen og dramatikken, som absolutt engasjerer. Hovedpersonen er en journalist som virker mer eventyrlysten og ambisiøs enn egentlig glup, til det har han for lite overlevelsinstinkt i sine mange impulsive grep – en slags østkantens James Bond med pressekort, som så vidt slipper unna den skjebne som til stadighet rammer hans nærmeste kontakter. Det virker temmelig banalt på undertegnede, men så er jeg også mer interessert i historie enn i krimromaner. Hadde jeg vært en trofast krimleser, ville jeg nok også følt meg en smule undervurdert over å få påpekt at Sven

Elvestads alias var Stein Riverton, jeg ville ikke ha brukt hundrevis av kroner på en bok som gjenopptar grunnpensum, liksom. Jeg tilgir også forfatterne en noe lettbenet kunnskap om datidens forhold rundt biler. Datidens redaksjoner behøvde neppe å ringe offentlige registre for å finne bileiere ut ifra skiltnumre, de aller fleste hadde "Bilboken for Norge" av siste årgang som meget kjapt ga svar på slike spørsmål. Og når journalisten forklarer sin venninne at man bare trenger å trå inn clutchen og vri om nøkkelen for å starte en bil, var nok ikke dette så vanlig fram til 1934 da man ofte også måtte ty til startknapper, snorhåndtak eller spaker for å kompensere for de magnetinnslag som ennå ikke var innført på mange merker.

Det oppstår også en storbrann underveis, med skrekksener tilsvarende de som i virkeligheten møtte redningsmannskapet etter fotoatelierbrannen i Hegdehaugsveien 32 fire år etter handlingen i boka. Selvsagt

Bernt Roughthvedt (t.v.) og Terje Emberland utenfor Møllergata 19 – politihovedkvarteret i Oslo på den tiden Rustadmordet fant sted. Foto: Egil Nordlien.

er det forfatternes rett å gjøre slikt i et fiksjonsprodukt, men når åstedets adresse samsvarer med den kebabsjappa som i dag ligger i Kirkeristen, undres jeg uvilkårlig om adressen er tilfeldig valgt eller om det ligger en morbid humor til grunn for valget.

Skurken trer til slutt fram i all sin gru, også dette en autentisk person som forfatterne har studert historikken på nøye (men var han i Norge noen gang i virkeligheten?). Personen er imidlertid av en såpass historisk størrelse at løsningen på Rustadmordets gåte ender opp med en smak av bløff. Forfatteren Emberland uttalte selv ved lanseringen til bladet Vi Menn at handlingsforløpet og løsningen ikke var særlig sannsynlige, men de kuleste.

Jeg er ikke sikker på om Baronen ville vært enig i det. Selv satt jeg igjen med følelsen av å ha lest en guttebok som plutselig endte oppe i stratosfæren uten å ha kommet en millimeter nærmere gåtens løsning. Så anmeldereksemplaret ga jeg videre til NMV-skrivent

Gunnar Høgenhaug, som i likhet med grosserer Rustad har en gammel Dodge (1920) med samme registreringsnummer, A-3133, og derfor er en høyst fortjent mot-taker.

Men hvor ble den ekte drapsbilen av? For ikke å si den røde Opelen fra Nittedalsmordet i 1920, et dobbeltmord som sannsynligvis var landets første drosjedrap? Må vi vente på en bok om dette også, eller har NMVs lesere et par skumle fortsettelser å by på? Hvor ble forresten ekteparet Orderuds Isuzu Trooper av? Og, for å være mindre bloddrypende men mer aktualitetsrettet: Arne Treholts Saab 900 Turbo?

Grosserer Rustad og hans gamle Dodge

NMV-skrivent Gunnar Høgenhaug er ikke av den skvetne typen: Registreringsnummeret på hans 1920 Dodge er ikke tilfeldig valgt!

Bernt Roughthvedt og Terje Emberland: Edderkoppen ISBN 978-82-516-3569-1 Innbundet, 256 sider, utpris kr. 349,-

på jakt etter
Amcar?

I salg hos en bladforhandler nær deg!